

A R A Ş T I R M A M A K A L E S İ / R E S E A R C H A R T I C L E

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1756981

TÜRKİYE'DE KADIN CİNAYETLERİ: 2014–2024 YILLARI ARASINDA CİNSİYET
TEMELLİ ŞİDDETİN SOSYOLOJİK ANALİZİ

Doç. Dr. Barış ÇAĞIRKAN

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Fen Edebiyat
Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

e-posta: baris.cagirkan@idu.edu.tr

0000-0002-0013-1831

ÖZ

Çalışma, Türkiye’de gerçekleşen kadın cinayetlerini sosyolojik bir perspektiften incelemektedir. Kadın cinayetleri, bireysel şiddet eylemleri ya da münferit suçlar olarak değil; cinsiyet eşitsizliği, ataerkil normlar ve modernleşme ile kriz dinamikleri içinde yeniden üretilen yapısal bir sorun olarak ele alınmaktadır. Araştırmada, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ile Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu tarafından yayımlanan raporlar veri kaynağı olarak kullanılmış; doküman incelemesi ile ikincil veri çözümlemesi birlikte yürütülmüştür. Medeni duruma göre; belirtilen vakalar içinde “evli” kategorisi sıklıkla öne çıkmakla birlikte, bazı yıllarda “bilinmiyor” ve “diğer/belirtilmeyen” kategorilerinin yüksek düzeyde olması nedeniyle, bu dağılımın tüm vakaları eksiksiz biçimde temsil ettiği varsayılamaz. Öldürülme biçimlerine ilişkin veriler (2017–2024), ateşli silahların her yıl en yaygın yöntem olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede bulgular, ateşli silahlara erişimin öldürücülüğü artıran yapısal bir risk alanı oluşturduğunu; yakın temas içeren yöntemlerin ise ilişkisel şiddet ve denetim dinamikleri bakımından ayrı bir sosyolojik anlam taşıdığını göstermektedir. Çalışma, kadın cinayetlerinin süreklilik arz eden bir sosyal problem olduğunu ve aile/mahrem alan ilişkileri içinde kurulan ataerkil denetim pratikleri ile şiddetin araçları—özellikle ateşli silahlar—arasındaki kesişimi ortaya koymaktadır. Kadın cinayetleriyle mücadelede cinsiyet eşitliğini merkeze alan; veri toplama ve raporlama standartlarını güçlendiren; eğitim, medya, hukuk ve sivil toplumun eşgüdüm içinde çalıştığı çok aktörlü politikaların geliştirilmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Kadın cinayetleri, Ataerkillik, Eşitsizlik, Sosyolojik analiz.

FEMICIDE IN TÜRKİYE: A SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF GENDER-BASED VIOLENCE BETWEEN 2014 AND 2024

ABSTRACT

This study examines femicide in Turkey from a sociological perspective. Rather than framing femicide as a series of individual acts of violence or isolated crimes, it conceptualizes it as a structural problem reproduced through gender inequality, patriarchal norms, and the dynamics of modernization. The analysis draws on reports published by the We Will Stop Femicide Platform and the Federation of Turkish Women’s Associations, using document analysis in conjunction with secondary data analysis. With respect to marital status, the “married” category frequently predominates among cases for which marital status is reported. However, because the “unknown” and “other/unspecified” categories are substantial in some years, this distribution cannot be assumed to represent all cases comprehensively. Data on methods of killing (2017–2024) indicate that firearms were the most common method in every year examined. In this context, the findings suggest that access to firearms functions as a structural risk factor that increases lethality, while close-contact methods carry distinct sociological significance in relation to relational violence and dynamics of control. In conclusion, the study shows that femicide is a persistent social problem and foregrounds the intersection between patriarchal control practices embedded in family and private-sphere relationships and the instruments of violence—especially firearms. Addressing femicide therefore requires multi-actor policies that prioritize gender equality, strengthen standards for data collection and reporting, and promote coordinated action across education, media, law, and civil society.

Keywords: Femicides, Patriarchy, Inequality, Sociological analysis.

Geliş Tarihi/Received: 02.08.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 18.10.2025

Yayın Tarihi/Printed Date: 30.12.2025

Kaynak Gösterme: Çağırkan, B. (2025). “Türkiye’de Kadın Cinayetleri: 2014–2024 Yılları Arasında Cinsiyet Temelli Şiddetin Sosyolojik Analizi”. *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2) 992-1004.

GİRİŞ

‘Femicide’ (kadın cinayeti) kavramı, Diana Russell tarafından “kadınların yalnızca kadın oldukları için erkekler tarafından öldürülmesi” şeklinde tanımlanarak kadın cinayetlerinin münferit suçlardan ziyade cinsiyete dayalı güç, tahakküm ve kontrol ilişkilerinin bir sonucu olduğu vurgulanmış; Russell daha sonra kavramı “erkekler tarafından kadın düşmanlığı saikiyle işlenen kadın cinayetleri” olarak yeniden tanımlamasıyla da ataerkil toplumsal düzenin şiddet yoluyla yeniden üretildiği ortaya konmuştur (Özer, Aydoğdu, Seçkin ve Önal, 2016). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2012 yılında femisidi “bir kadın ya da kız çocuğunun yalnızca kadın olduğu için kasıtlı olarak öldürülmesi” biçiminde tanımlayarak bu olguyu cinsiyete dayalı şiddetin en uç biçimi olarak değerlendirmiştir. Russell ve Radford’a (1992) göre kadın cinayetleri, erkek egemenliğini ve ataerkil denetim biçimlerini sürdüren; toplumsal cinsiyet rejimlerinin sürekliliğini sağlayan yapısal bir mekanizma niteliği taşımaktadır. Bu nedenle femisidin kökeni, sadece bireysel fail motivasyonlarıyla açıklanamaz; ataerkil normlar, toplumsal cinsiyet rolleri ve kadınların toplumsal konumunu belirleyen güç ilişkilerinin bütüncül etkisiyle birlikte ele alınmalıdır (Güneş ve Yıldırım, 2019; Mohammadi Ghanbarlou, 2020).

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri Türkiye’ye özgü bir sorun olmayıp, küresel ölçekte yaygın ve sistematik bir olgudur. UN Women ve UNODC’nin *Femicides in 2023: Global Estimates of Intimate Partner/Family Member Femicides* başlıklı raporuna göre, 2023 yılında dünya genelinde 85.000 kadın ve kız çocuğu kasten öldürülmüş; bu ölümlerin %60’ı (51.000) partnerler, eşler veya aile üyeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu veriler, her gün yaklaşık 140 kadının yakın partneri ya da aile üyelerinden biri tarafından öldürüldüğünü; bunun da küresel ölçekte yaklaşık her 10 dakikada bir kadın ölümüne karşılık geldiğini göstermektedir (UN Women & UNODC, 2024). DSÖ’nün 2022 verileri de benzer bir eğilime işaret etmekte; kadın cinayetlerinin %38’inin romantik partner şiddetiyle ilişkili olduğunu, %56’sının ise partnerler ya da yakın aile bireyleri tarafından gerçekleştirildiğini raporlamaktadır (Womankind Worldwide, 2022). Küresel literatür, kadın cinayetlerinin özellikle özel alanla—başta ev içi ilişkilerle—yakından bağlantılı olduğunu ve ataerkil denetimin en görünür biçimde bu ilişkiler içinde kurulduğunu vurgulamaktadır (Connell, 2005).

Türkiye bağlamında kadın cinayetleri sadece ceza hukuku perspektifiyle açıklanamayacak ölçüde geniş bir toplumsal arka plana sahiptir. 2014–2024 yılları arasında kadın cinayetlerine ilişkin çok sayıda rapor hazırlanmış olsa da, bu verileri toplumsal, kültürel ve yapısal örüntülerle birlikte ele alarak bütüncül bir analiz çerçevesi sunan çalışmaların sayısı görece azdır. Dolayısıyla Türkiye’de kadın cinayetlerine dair uzun dönemli eğilimleri toplumsal cinsiyet, aile yapıları, toplumsal normlar ve ataerkillik bağlamında değerlendiren sosyolojik bir inceleme, literatürdeki önemli bir boşluğu doldurma potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, 2014–2024 yılları arasında Türkiye’de gerçekleşen kadın cinayetlerini sosyolojik bir perspektifle incelemek ve “söz konusu on yıllık dönemde Türkiye’de kadın cinayetlerinde hangi demografik, toplumsal ve kültürel eğilimler ortaya çıkmaktadır?” sorusuna yanıt aramaktır. Araştırma, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP) ve Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF) tarafından yayımlanan yıllık raporları nitel doküman analizi ve ikincil veri incelemesi yoluyla sistematik biçimde değerlendirilerek kadın cinayetlerinin yapısal, toplumsal ve kültürel dinamiklerini görünür kılmayı hedeflemektedir.

1. Literatür Taraması

Femicide kavramı, Latince femina (kadın) ve homicide (cinayet) sözcüklerinin birleşiminden türetilmiş olup, bir kadının kasıtlı olarak öldürülmesini ve cinsiyete dayalı bir nefret suçunu ifade etmektedir (Griffin, 2017). Bu çerçevede femicide, yalnızca bir öldürme eylemi olarak değil; kadınların toplumsal konumunu belirleyen ataerkil güç ilişkilerinin en uç tezahürlerinden biri olarak kavramsallaştırılmaktadır. Connell’in (2005) toplumsal cinsiyet rejimi yaklaşımı ile ataerki kuramı, kadınların erkek egemenliğine dayalı yapılar içinde konumlandırıldığını ve şiddetin bu yapıların sürekliliğini sağlayan bir mekanizma olarak işlediğini vurgular. Türkiye’de kadın cinayetlerinde failin sıklıkla eş, eski eş veya yakın aile bireyi olması, olgunun bireysel şiddet davranışlarıyla sınırlı olmadığını; cinsiyetçi kültürel kodlar ve kadın üzerinde “sahip olma” iddiasına dayanan ataerkil normlarla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Kolburan, 2017; Aslan ve Kırışkan, 2022).

Femicide’in belirgin biçimlerinden biri olan namus cinayetleridir. Bu tür cinayetlerde kadına atfedilen geleneksel değerler, ahlaki normlar ve töreler belirleyici rol oynamakta; özellikle ataerkil ve feodal yapının güçlü olduğu toplumsal bağlamlarda, kadının sadakatini yitirdiği, aile onurunu zedelediği ya da patriyarkal düzeni tehdit ettiği varsayıldığında, aile üyeleri tarafından işlenen cinayetler toplumsal düzeyde meşrulaştırılmaktadır (Bilgili ve Vural, 2011). Kandiyoti’nin (1988) “ataerkil pazarlık” kavramsallaştırması da kadınların, toplumsal onur düzeni çerçevesinde sürekli denetime tabi tutulduğunu; erkeklerin ise bu düzenin koruyucusu olarak konumlandığını vurgulamaktadır. Bu nedenle femicide, geleneksel normların, cinsiyetçi kalıpların ve toplumsal değerlerin iç içe geçtiği; kadınların yaşam hakkının ihlaline yol açan çok katmanlı bir insan hakları sorunu olarak değerlendirilmelidir.

Literatür, cinsiyet eşitsizliğinin kadınların toplumun farklı alanlarında ikincil konumlara itilmesine ve sistematik ayrımcılığa maruz kalmasına neden olduğunu; bunun da kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin yapısal temelini oluşturduğunu ortaya koymaktadır (Aslan ve Kırışkan, 2022; Yılmaz ve Ören, 2021). Uluslararası araştırmalar, kadın cinayetlerinin ağırlıklı olarak özel alanda meydana geldiğini ve failin çoğunlukla partner ya da aile bireyi olduğunu göstermektedir (UNODC, 2023; WHO, 2022). Türkiye’de de kadınların aile, iş ve eğitim gibi toplumsal alanlarda erkeklerle eşit olmayan koşullarda konumlanması, ataerkil kontrol pratiklerini pekiştirmekte ve şiddet döngüsünü beslemektedir (Yılmaz ve Ören, 2021). Bu süreçte medya temsilleri, şiddetin toplumsal dolaşımını ve normalleşme

mekanizmalarını güçlendiren önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Haber söylemlerinde kullanılan dil ve görsel unsurların şiddeti sıradanlaştırdığı; mağduru suçlayıcı çerçeveler üreterek şiddetin toplumsal nedenlerini bulanıklaştırdığı belirtilmektedir (Güneş ve Yıldırım, 2019; Sallan Gül ve Altındal, 2017). Benzer şekilde, sansasyonel başlıklar cinayetleri bireyselleştirerek yapısal nedenleri görünmez kılabilir (İnam ve Şahin, 2020; UN Womenb, 2022).

Genel olarak; kadın cinayetlerinin temel dinamikleri tartışılırken, “namus” anlayışı, ataerkil sahiplik iddiası ve kadın üzerinde kurulan kontrol mekanizmaları öne çıkmaktadır. Erkeklerin kadın üzerinde sahip olma güdüsünün, otoriteye ya da toplumsal statüye yönelik bir tehdit algısıyla birleşmesi, şiddeti meşrulaştıran gerekçelerin üretilmesine zemin hazırlayabilmektedir (Kolburan, 2017). Nitekim kadın cinayetlerinin önemli bir bölümünün, kadının boşanmak istemesi, ilişkiyi sonlandırma girişimi, sosyal çevresini genişletmesi ya da “aile onurunu zedelediği” iddiası gibi gerekçelerle işlenmesi, bu kontrol mekanizmalarının doğrudan sonucu olarak değerlendirilmektedir (Koç, 2022; Toprak ve Ersoy, 2017; Çetin, 2015). Bu bağlamda “namus” kavramının, bireyin doğuştan sahip olduğu bir değer olarak görülmesi ve bu değer kaybedilebileceğine ilişkin inancın, kadın bedeninin sürekli denetim altında tutulmasını meşrulaştırdığı belirtilmektedir (Doğan, 2016, s. 85). Böylece denetim, ataerkil bağlamlarda failin şiddet eylemini hem kendi zihninde hem de toplumsal alanda gerekçelendiren bir işlev görmektedir.

Diğer yandan kadın cinayetleri, ataerkil kültürel kalıpların ve geleneksel normların bir sonucu olarak görülmesinin yanında; modernleşme, kentleşme, sosyoekonomik dönüşüm ve toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimin ürettiği yeni gerilimlerin bir yansıması olarak ele alınmaktadır. Son yıllarda kadınların eğitim düzeyinin yükselmesi, işgücüne katılımının ve toplumsal görünürlüğünün artması, erkek egemenliğini dönüştüren bir unsur haline gelmiş; bu dönüşümün bazı erkeklerde kontrol kaybı algısı yaratarak şiddeti tetikleyebileceği belirtilmiştir (Çetin, 2014; Gazioğlu, 2013; Kolburan, 2017). Kadın cinayetlerinin gerekçelerinin çeşitlenmesi ise olgunun yalnızca “namus” gibi geleneksel kavramlarla açıklanamayacak ölçüde çok boyutlu olduğunu göstermektedir (Dayan, Kugel ve Enosh, 2024). Dolayısıyla Türkiye’de kadın cinayetleri, çok katmanlı, dinamik ve birbirine bağlı sosyolojik süreçlerin etkileşimiyle biçimlenen; sadece bireysel motivasyonlar ya da geleneksel değerler çerçevesinde açıklanamayacak kadar kapsamlı olan bu olgu farklı perspektiflerden ele alınmalıdır.

2. Veri Seti Ve Metodoloji

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Bu çalışmanın araştırma problemi, Türkiye’de kadın cinayetlerinin son on yıl içerisinde yüksek düzeyde seyretmesine rağmen, bu olgunun demografik, toplumsal ve kültürel dinamikler arasındaki ilişkiler bağlamında yeterince kapsamlı ve derinlemesine analiz edilmemiş olmasıdır. Mevcut literatürde, kadın cinayetleri çoğunlukla sınırlı biçimde ele alınmakta; bu durum olgunun toplumsal cinsiyet ilişkileri, aile yapısı, kültürel normlar ve şiddet pratikleri çerçevesinde çok boyutlu olarak değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle çalışma, kadın cinayetlerini yapısal ve kültürel etmenlerle birlikte, sosyolojik bağlam içinde incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu çerçevede çalışmanın temel araştırma sorusu şu şekilde belirlenmiştir:

“2014–2024 yılları arasında Türkiye’de meydana gelen kadın cinayetlerinde sosyodemografik eğilimler nelerdir?”

Bu sorudan hareketle araştırma, 2014–2024 döneminde Türkiye’deki kadın cinayetlerinin sayısal eğilimlerini, mağdurların demografik özelliklerini ve öldürülme biçimlerini çok boyutlu olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, nitel doküman analizi ile ikincil veri analizi yöntemleri birlikte kullanılmış; böylece betimleyici ve yorumlayıcı nitelik taşıyan bütüncül bir araştırma deseni benimsenmiştir. Doküman analizi, kadın cinayetlerinin tarihsel ve toplumsal bağlamda kapsamlı biçimde değerlendirilmesine olanak tanırken, sistematik olarak derlenen sayısal veriler araştırmanın ampirik dayanağını güçlendirmiştir (Bowen, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Araştırmanın temel veri kaynaklarını, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP) ile Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF) tarafından 2014–2024 yılları arasında yayımlanan aylık ve yıllık raporlar oluşturmaktadır. Bu raporlar, kadın cinayetlerine ilişkin mağdurların medeni durumu ve öldürülme biçimi gibi demografik ve olay temelli değişkenlere dair düzenli veri sunmaktadır. Ancak bu iki kaynak arasında, yıllara veya vaka tanımlarına göre bazı tutarsızlıklar gözlemlenmiştir. Bu nedenle çalışmada, her iki kaynaktan elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş; örtüşen bulgular tablolar aracılığıyla birleştirilmiş, farklılık içeren veri noktaları ise araştırmaya dahil edilmemiştir. Özellikle aynı yıla ait toplam vaka sayıları ya da belirli demografik kategorilerdeki uyumsuzlukların, kurumların raporlama yöntemlerinden kaynaklandığı değerlendirilmiş ve bu tür durumlarda verilerin aritmetik ortalaması alınarak kullanılmıştır.

2.2. Veri Analiz Süreci

Veri analizi süreci çok aşamalı ve sistematik biçimde yürütülmüştür. İlk aşamada, 2014–2024 yıllarına ait kadın cinayetlerine ilişkin tüm raporlar dijital ortama aktarılmış ve analiz için yapılandırılmıştır. Aylık ve yıllık olarak sunulan veriler, “toplam öldürülen kadın sayısı”, “medeni durum” (evli, bekar, dini nikahlı, bilinmiyor) ve “öldürülme biçimi” (ateşli silah, kesici alet, boğma) gibi temel değişkenlere göre sınıflandırılmış; bu veriler tablo ve veri setlerine dönüştürülmüştür. İkinci aşamada, Microsoft Excel programı kullanılarak veri temizliği gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte

eksik, hatalı veya çelişkili kayıtlar ayıklanmış; yinelenen veriler tespit edilerek veri seti tekilleştirilmiştir. Temizlenen veri seti üzerinden frekans dağılımları ve yıllık toplamlar hesaplanmış, zaman içindeki eğilimler ve dalgalanmalar tablolar aracılığıyla görselleştirilmiştir.

Analizin sonraki aşamasında, özellikle “medeni durum” ve “öldürülme biçimi” değişkenlerinin yıllar içindeki değişimi ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Sayısal bulgular, tablolar ile desteklenmiş; elde edilen eğilimler, mevcut literatürdeki bulgularla karşılaştırılarak sosyolojik bağlamda yorumlanmıştır. Bu bütüncül yaklaşım, kadın cinayetlerinin niceliksel örüntülerini ve arkasındaki toplumsal dinamikleri kapsamlı biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Son olarak, sonuçların güvenilirliğini artırmak amacıyla çift kontrol yöntemi uygulanmış; veri girişleri bağımsız olarak iki kez gözden geçirilmiş ve elde edilen bulgular, ilgili kurum ve platformların yayımladığı toplam verilerle karşılaştırılarak doğrulama analizi gerçekleştirilmiştir.

2.3. Sınırlılıklar

Araştırma, veri kaynakları ve yöntemsel yaklaşımlar açısından bazı sınırlılıklar içermektedir. Çalışmada temel veri kaynağı olarak sivil toplum kuruluşları tarafından yayımlanan raporlar ile kamuya açık resmi istatistikler kullanılmıştır. Bu ikincil veriler, alan araştırmasına dayalı birincil veri üretiminin sağladığı derinlemesine analiz olanaklarını kısıtlamakta ve olgunun tüm boyutlarıyla incelenmesini sınırlandırmaktadır. Söz konusu raporlar mağdurların, medeni durumu ve öldürülme biçimi gibi temel değişkenlere ilişkin bilgi sunsa da, “bilinmiyor” kategorisindeki yüksek oranlar mağdur profillerinin tam olarak belirlenmesini güçleştirmektedir. Bu durum, özellikle veri setinin eksik veya sınırlı bilgi içeren bölümlerinde örüntülerin bütüncül biçimde değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır.

Elde edilen sayısal ve betimleyici bulgular, olayların nedenleri, mağdur-fail ilişkisi, mekânsal dağılım veya sosyoekonomik faktörler gibi değişkenler hakkında derinlemesine içgörü sağlamamaktadır. Ayrıca verilerin tamamı geçmişe dönük raporlardan derlendiği için, örneklemin Türkiye’deki tüm kadın cinayetlerini kapsadığı söylenemez; kayıt altına alınmamış vakaların varlığı olasıdır. Son olarak, mevcut veri setinin ağırlıklı olarak niceliksel ve betimleyici nitelikte olması, kadın cinayetlerinin kesişimsellik temelinde (örneğin sınıf, etnik köken, göçmenlik statüsü gibi değişkenler açısından) ayrıntılı biçimde analiz edilmesini kısıtlamaktadır. Bu sınırlılıklar, araştırmanın sonuçlarının yorumlanması sürecinde dikkate alınmış ve analizlerde gerekli metodolojik hassasiyet gösterilmiştir.

2.4. Etik İlkeler

Çalışma kapsamında kullanılan tüm veriler, kamuya açık ve erişilebilir kaynaklardan elde edilmiş olup, herhangi bir kişisel bilgi veya kimlik verisi içermeyecek şekilde analiz edilmiştir. Çalışmanın tüm aşamaları bilimsel nesnellik, dürüstlük ve akademik etik ilkeleri çerçevesinde yürütülmüştür. Verilerin analizinde hiçbir biçimde çarpıtma, yönlendirme ya da seçici yorumlama yapılmamış; elde edilen bulgular, yalnızca mevcut verilerin nesnel değerlendirilmesine dayalı olarak raporlanmıştır. Bu makalenin hazırlanma sürecinde, dil düzeltisi ve çeviri amaçları doğrultusunda OpenAI’nin GPT-4.0 tabanlı yapay zeka aracı kullanılmıştır. Söz konusu araçtan, metnin dilbilgisi doğruluğu, üslup bütünlüğü, akıcılığı ve Türkçe-İngilizce çeviri tutarlılığını geliştirmeye yönelik öneriler ile kaynakça/atıf denetimine ilişkin destek alınmıştır. Aracın kullanım gerekçesi, metnin okunabilirliğini artırmak ve iki dil arasında anlam eşdeğerliğini güçlendirmektir.

3. Bulgular

Araştırma, 2014–2024 yılları arasında Türkiye’de meydana gelen kadın cinayetlerini; yıllara göre dağılım, mağdurların medeni durumu ve öldürülme biçimleri ekseninde incelemektedir. Bulgular, incelenen dönemde kadın cinayetlerinin yüksek düzeyini koruduğunu ve yıllar içinde gözlenen dalgalanmalara rağmen olgunun toplumsal ölçekte yapısal bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Bu çerçevede çalışma, sadece sayısal artışa odaklanmakla sınırlı kalmayıp, mağdurların sosyodemografik özellikleri ile öldürülme yöntemleri bakımından ortaya çıkan eğilimleri de görünür kılmaktadır.

Analiz sonuçları, medeni durumu kayıtlarda belirtilen vakalar içinde evli kadınların mağduriyetinin belirgin biçimde yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte, bekar ve dini nikâhlı kadınların da cinsiyet temelli şiddetin hedefi olabildiği görülmektedir. Bu durum, kadın cinayetlerinin farklı toplumsal konumları ve ilişki biçimlerini kapsayan geniş bir örüntüye sahip olduğunu düşündürmektedir. Öldürülme biçimlerine ilişkin veriler, ateşli silah ve kesici alet kullanımının kadın cinayetlerinde en yaygın yöntemler arasında yer aldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca fiziksel güç kullanımına dayalı öldürme vakalarının da dikkate değer bir düzeyde sürdüğü anlaşılmaktadır. Genel olarak bulgular, yöntemsel çeşitliliğin şiddet araçlarına erişilebilirlikle ve toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretimiyle ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Dolayısıyla kadın cinayetleri, Türkiye’de bireysel suçlar çerçevesiyle sınırlı biçimde açıklanamayacak; cinsiyet eşitsizliği, ataerki toplumsal yapıların sürekliliği ve güç ilişkilerinin yeniden üretimiyle bağlantılı yapısal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1. Kadın Cinayetlerinin Yıllara Göre Seyri

Kadın cinayetleri, Türkiye’de cinsiyet eşitsizliğinin en görünür ve yıkıcı biçimlerinden biridir. Bu olgu, bireysel şiddet eylemlerinin ötesinde, patriyarkal yapılar, ataerki değerler ve yetersiz kurumsal önlemlerle bağlantılı bir sorundur. Kadına yönelik şiddetin en uç biçimi olarak kadın cinayetleri, toplumsal adalet, güvenlik ve insan hakları açısından ciddi bir kriz alanı oluşturmaktadır. Bu nedenle, kadın cinayetlerinin yıllara göre dağılımını incelemek, sorunun yalnızca

sayısal değil, kalıcı ve yapısal niteliğini de anlamak açısından önem taşımaktadır. 2014–2024 dönemine ilişkin veriler, bu şiddet biçiminin geçici dalgalanmalardan ziyade sürekli bir toplumsal sorun haline geldiğini ortaya koymaktadır. Aşağıda Tablo 1’de 2014-2024 yılları arasında öldürülen kadınların sayısı paylaşılmıştır.

Tablo 1. Yıllara Göre Toplam Öldürülen Kadın Sayısı

Yıl	Öldürülen Kadın Sayısı
2024	420
2023	453
2022	554
2021	471
2020	459
2019	464
2018	443
2017	405
2016	377
2015	295
2014	296

Kaynak: KCDP, TKDF

Tablo 1’de sunulan veriler, Türkiye’de 2014–2024 yılları arasında kadın cinayetlerinin yıllara göre dağılımını göstermektedir. Bulgular, söz konusu dönemde kadın cinayetlerinin istikrarlı biçimde yüksek düzeylerde seyrettiğine ve bu sürekliliğin derinleşen bir toplumsal soruna işaret ettiğine işaret etmektedir. Dönemsel eğilimler incelendiğinde, 2014 ve 2015 yıllarında öldürülen kadın sayısının sırasıyla 296 ve 295 olarak kaydedildiği; bu iki yılda yıllık vaka sayısının 300’ün altında kaldığı görülmektedir. Ancak 2016 itibarıyla belirgin bir artış yaşanmış; 2017’de yıllık kadın cinayeti sayısı 405’e yükselerek 400 eşliğini aşmış ve olgu daha yüksek bir düzeyde seyreder hâle gelmiştir.

Özellikle 2018 sonrasında cinayet sayılarının yüksek düzeyde devam ettiği; 2018’de 443, 2019’da 464, 2020’de 459 ve 2021’de 471 vaka ile “yüksek plato”nun sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu süreçte 2022 yılı, 554 kadın cinayetiyle on bir yıllık dönemin en yüksek değerine ulaşarak cinsiyet temelli şiddetin yapısal bir sorun olarak keskin biçimde görünür hale gelmiştir. Son yıllarda 2023’te 453’e ve 2024’te 420’ye gerileyen vaka sayıları yüzeysel bir düşüş eğilimine işaret etse de, mevcut düzeyler dikkate alındığında bu gerilemenin kalıcı bir iyileşme olarak değerlendirilmesi güçtür.

3.2. Öldürülen Kadınların Medeni Durumu

Kadın cinayetlerinin sosyodemografik dağılımı, bu vakaların hangi toplumsal ilişki biçimlerinde yoğunlaştığını anlamak açısından önemlidir. Mağdurların medeni durumları, kadın cinayetlerinin aile içi şiddet, partner şiddeti ve toplumsal cinsiyet temelli güç ilişkileriyle nasıl bağlantılı olduğunu göstermektedir. Medeni durum, hukuki bir statü olmanın dışında; kadınların sosyal konumlarını, ekonomik bağımlılık düzeylerini ve ataerkil denetim mekanizmalarına maruz kalma biçimlerini yansıtmaktadır. Bu doğrultuda, öldürülen kadınların medeni durumlarına ilişkin veriler, kadın cinayetlerinin aile yapısı, evlilik ilişkileri ve toplumsal normlarla olan ilişkisini ortaya koymaktadır. Aşağıda Tablo 2’de 2014-2024 yılları arasında öldürülen kadınların medeni durumu paylaşılmıştır (yalnızca medeni durumu raporlanan vakalar).

Tablo 2. 2017-2024 Yılları Arası Öldürülen Kadınların Medeni Durumu

Yıl	Evli	Bekar	Dini Nikahlı	Bilinmiyor
2024	201	104	4	68
2023	178	88	2	116
2022	152	0	0	17
2021	125	0	0	13
2020	89	0	0	24
2019	110	0	0	127
2018	106	27	7	19
2017	12	0	0	0

Kaynak: KCDP, TKDF

Tablo 2, 2017–2024 yılları arasında öldürülen kadınların medeni durumlarına göre dağılımını göstermektedir. 2017 öncesine ilişkin verilerin paylaşılmamış olması nedeniyle, bu yıllara yönelik karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılamamaktadır. Tablo 2’deki kayıtlar, medeni durumu kayıtlarda belirtilen vakalar içinde “evli” kategorisinin öne çıktığını göstermektedir. Nitekim 2023 ve 2024 yıllarında “evli” olarak kaydedilen vaka sayılarının yükselmesi, kadın cinayetlerinin önemli bir bölümünün ev içi ilişkiler ve partner şiddeti bağlamında yoğunlaşabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, “bekar” kadınlara yönelik vakalarda da özellikle son yıllarda artış eğilimi gözlenmektedir.

“Dini nikâhlı” kategorisinde bildirilen vakalar sınırlıdır; 2024 yılında 4, 2023 yılında ise 2 kadın bu statüde kaydedilmiştir. Bu düşük sayılar, dini nikâhın resmî kayıt sistemlerinde yeterince görünür olmaması ve raporlama pratiklerindeki sınırlılıklarla ilişkilidir. Bir diğer önemli bulgu ise “bilinmiyor” kategorisinin bazı yıllarda yüksek düzeylere ulaşmasıdır. Örneğin 2023 yılında 116, 2024 yılında ise 68 vakada mağdurun medeni durumu kayıtlara geçmemiştir. Bu durum, veri üretim ve raporlama süreçlerindeki eksiklikler nedeniyle bazı vakaların belirli boyutlarının görünmezleştiğini; dolayısıyla medeni durum dağılımlarının tüm vakaları eksiksiz biçimde temsil ettiği varsayımıyla yorumlanmaması gerektiğini göstermektedir.

3.3. Kadınların Öldürülme Biçimleri

Kadın cinayetlerinin hangi yöntemlerle gerçekleştirildiğine ilişkin veriler, şiddetin niteliğini, fail–mağdur ilişkisinin olası karakterini ve eylemin toplumsal bağlamını anlamak açısından önem taşımaktadır. Kadınların öldürülme biçimleri, suçun teknik boyutunu, cinsiyet temelli güç kullanımının biçimlerini, erkek şiddetinin araçsallaşma düzeyini ve şiddetin işleyiş dinamiklerini görünür kılmaktadır. Bu çerçevede öldürülme yöntemlerinin yıllar içindeki seyrini incelemek, bireysel şiddet pratiklerindeki değişimi ve yapısal risk faktörlerinin dönüşümünü değerlendirebilmek açısından anlamlıdır. Özellikle ateşli silah ve kesici alet kullanımındaki artış, silaha erişimin görece kolaylığını ve şiddetin araçsallaşmasının ulaştığı boyutları göstermektedir. Aşağıda sunulan Tablo 3, 2017–2024 yılları arasında Türkiye’de kadınların hangi yöntemlerle öldürüldüğüne ilişkin sayısal verileri sunmaktadır.

Tablo 3. Yıllara Göre Kadınların Öldürülme Biçimleri

Yıl	Ateşli Silah	Kesici Aletlerle	Boğularak	Diğer/Belirtilmeyen
2024	223	89	11	97
2023	187	88	13	165
2022	182	87	23	262
2021	133	85	30	223
2020	167	85	25	182
2019	183	84	25	172
2018	126	42	23	252
2017	146	12	0	247

Kaynak: KCDP, TKDF

Tablo 3, 2017–2024 yılları arasında Türkiye’de kadın cinayetlerinde en sık rastlanan öldürülme biçimlerini ortaya koymaktadır. 2017 öncesine ilişkin yöntem verilerine erişilemediği için, bu yıllara yönelik karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılamamıştır. Bulgular, incelenen tüm yıllarda “ateşli silah” kullanımının en yaygın öldürülme biçimi olduğunu göstermektedir. Nitekim 2017’de 146, 2024’te ise 223 kadının ateşli silahla öldürülmüş olması, silaha erişimin kadınlar açısından süregelen ve yapısal bir risk faktörü oluşturduğuna işaret etmektedir. İkinci sırada “kesici alet” kullanımı yer almakta; bu yönetime ilişkin vaka sayıları yıllar arasında belirgin dalgalanmalar göstermektedir. 12 ile 89 arasında değişen değerler, özellikle 2019 ve 2024 yıllarında kesici alet kullanımının görece yüksek seyrettiğini ortaya koymaktadır. Üçüncü sırada bulunan “boğularak öldürülme” vakaları sayısal olarak daha düşük düzeydedir. 11 ila 30 arasında değişen bu yöntem, fiziksel güç ve yakın temas gerektirmesi nedeniyle farklı bir risk dinamiğine işaret etmektedir. Genel olarak bulgular, kadın cinayetlerinde ateşli silah kullanımının süregelen ve belirleyici bir risk unsuru olduğunu; kesici alet ve boğma yöntemlerinin ise belirli bir düzeyde devam ettiğini göstermektedir. Bu örüntü, kadın cinayetlerinin önlenmesinde çok boyutlu bir yaklaşımın gerekliliğine işaret etmektedir. Bu kapsamda, silaha erişimin kısıtlanması; yüksek riskli partner şiddetine yönelik koruyucu mekanizmaların güçlendirilmesi; ayrıca veri izleme, raporlama ve standartlaştırma süreçlerinin geliştirilmesi kritik önem taşımaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışma, 2014–2024 yılları arasında Türkiye’de kadın cinayetlerinin sayısal olarak istikrarlı biçimde yüksek düzeyde seyrettiğini ve olgunun yapısal bir toplumsal sorun olarak varlığını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır. Özellikle 2018 sonrasında ve 2022 yılında gözlenen belirgin artış, Türkiye’ye özgü bir durum olarak değil; küresel ölçekte artan cinsiyet temelli şiddetin karakteristik bir yansıması olarak da değerlendirilebilir (Devries vd., 2013; UNODC, 2023). Kadın cinayetlerindeki bu süreklilik, ataerkil toplum yapısının, cinsiyet eşitsizliğinin ve eril tahakküm biçimlerinin günümüzde de kadınların yaşam hakkı üzerinde belirleyici bir güç ilişkisi kurduğunu göstermektedir. Literatürde de

belirtildiği üzere femicide, cinsiyet temelli güç ilişkilerinin en uç tezahürlerinden birini oluşturmakta; erkek egemenliği ve ataerkil normların doğrudan sonucu olarak kadınların yaşam hakkının ihlaline yol açmaktadır (Russell ve Radford, 1992; Walklate vd., 2022). Bu bağlamda Connell’in (2005) “hegemonik erkeklik” yaklaşımı, eril tahakkümün kurumsallaşmış biçimlerinin aile, hukuk, medya ve siyaset alanlarında nasıl yeniden üretildiğini açıklamak açısından işlevsel bir teorik çerçeve sunmaktadır.

Araştırma bulguları, medeni durumu kayıtlarda belirtilen vakalar içinde “evli” kategorisinin öne çıktığına ve kadın cinayetlerinin önemli bir bölümünün aile içi ilişkiler ile partner/eş şiddeti bağlamında gerçekleştiğine işaret etmektedir. Bu eğilim, uluslararası verilerle de genel hatlarıyla uyumludur. UNODC (2023) verilerine göre dünya genelinde öldürülen kadınların yaklaşık %56’sı partneri veya aile üyesi tarafından öldürülmüştür. Benzer biçimde, Avrupa Birliği ülkelerinde 2021 yılında cinayete kurban giden kadınların %60’ının faili partneri ya da aile bireyidir (Eurostat, 2023). Söz konusu bulgular, femicide’in “özel alan”da—başta ev içi ilişkilerde—yoğunlaştığını ve ataerkil denetim biçimlerinin evlilik ve partnerlik kurumları aracılığıyla meşrulaştırıldığını belirtmektedir (Johnson ve Ferraro, 2000; Stark ve Hester, 2019). Bu çerçevede, kadın cinayetlerinin önemli bir kısmının “özel alan”da gerçekleşmesinin, şiddetin rastlantısal bireysel eylemlerden ziyade evlilik ve partnerlik ilişkileri içinde kurumsallaşan ataerkil denetim, sahiplik ve itaat beklentileriyle ilişkili olduğunu; dolayısıyla önleyici politikaların aile/mahrem alandaki güç ilişkilerini dönüştürmeye ve erken müdahale mekanizmalarını güçlendirmeye odaklanması gerektiğini göstermektedir.

Çalışma, “bekar” ve “dini nikâhlı” kadınların da cinsiyet temelli şiddetin mağduru olduğunu göstermektedir. Özellikle boşanmak ya da ayrılmak isteyen kadınlara yönelik öldürme vakaları, bireyselleşme ve toplumsal dönüşüm süreçlerinde eril şiddetin yeni biçimlerinin ortaya çıkabildiğine işaret etmektedir (Sev’er ve Yurdakul, 2001; Aghtae ve Gangoli, 2014). Uluslararası araştırmalar, kadınların özerklik taleplerinin bazı partnerler tarafından “sahip olma hakkı”nın ihlali olarak algılandığını ve bu algının şiddet riskini artırdığını göstermektedir (Dobash ve Dobash, 2015). Bu bağlamda, kadınların ilişkiyi sonlandırma ya da yaşamını yeniden kurma yönündeki özerklik hamlelerinin, ataerkil kontrolün sarsılmasıyla birlikte “meşruiyet” üreten bir şiddet gerekçesine dönüştürülebildiğini; dolayısıyla kadın cinayetlerinin toplumsal cinsiyet rejimi içinde kurulan sahiplik ve denetim ilişkilerinin yapısal bir çıktısı olduğunu düşündürmektedir.

Öldürülme biçimleri bakımından Türkiye’de ateşli silah kullanımının baskın olduğu görülmektedir. Bu bulgu, Amerika Birleşik Devletleri, Latin Amerika ve Balkanlar gibi bölgelerde raporlanan eğilimlerle paralellik taşımaktadır (Siegel, Ross ve King, 2013; Petrosky vd., 2017). Silaha erişimin görece kolaylığı, kadınlar için ölüm riskini artıran temel yapısal faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Eş/sevgili cinayetleri bağlamında yapılan çalışmalarda, ateşli silahlara erişimin bu tür ölümleri anlamlı ölçüde artırdığına işaret edilmektedir (Erden ve Akdur, 2018; Tepecik, 2018; Yasuntimur ve Ögünç, 2022). Kesici aletle ve boğularak öldürülme vakaları da Türkiye’de ve diğer ülkelerde sıklıkla raporlanmakta; bu yöntemler özellikle ev içi şiddet ve partner cinayetlerinde yoğunlaşabilmektedir (Walklate vd., 2022). Bu bağlamda, kadın cinayetlerindeki yüksek ateşli silah payının, şiddetin “öldürücülüğünü” belirgin biçimde artıran bir araçsal kapasiteye işaret ettiğini; dolayısıyla bireysel saldırganlık eğilimlerinden bağımsız olarak, silaha erişimi düzenleyen kurumsal ve hukuki çerçevenin güçlendirilmesinin (ruhsatlandırma, denetim, koruma kararlarıyla silahın geri alınması vb.) femicide riskini azaltmada önemli müdahale alanı olduğunu göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet teorisi, kadın cinayetlerinin yalnızca bireysel nedenlerle açıklanamayacağını; olgunun toplumsal normlar, cinsiyetçi değerler, hukuk sistemi ve medya söylemleriyle doğrudan bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır (Walby vd., 2017). Butler’ın (2004) toplumsal cinsiyet performativitesi yaklaşımı, kadınlara yönelik şiddetin toplumsal olarak sürekli yeniden üretildiğini ve ataerkil normların medya ile kurumlar aracılığıyla meşrulaştırılabildiğini ileri sürmektedir. Türkiye’de medyada “mağdur” kadının pasif, duygusallaştırıcı ya da suçlayıcı bir dille temsil edilmesi, kadın cinayetlerinin toplumsal kökenlerini görünmezleştirebilmekte ve ataerkil söylemi yeniden üretebilmektedir (Güneş ve Yıldırım, 2019; Sallan Gül ve Altındal, 2017). Kesişimsellik yaklaşımı ise kadın cinayetlerinin yalnızca cinsiyet ekseninde değil; sınıf, etnisite, yaş ve göçmenlik gibi çoklu eşitsizlik eksenleri içinde birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Crenshaw, 1991; Sosa, 2022). Bu çerçevede söz konusu kuramsal yaklaşımlar, kadın cinayetlerini “bireysel sapma” ya da “anlık öfke” ile açıklama noktasında yetersiz kaldığını; şiddetin normlar, kurumlar ve temsiller aracılığıyla yeniden üretildiğini ve farklı eşitsizlik eksenleriyle kesişerek belirli kadın grupları için risk ve kırılganlığı artırdığını göstererek, müdahale stratejilerinin yapısal dönüşümü ve gruplara özgü koruma mekanizmalarını birlikte içermesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Araştırmada “bilinmiyor” kategorisindeki yüksek oranlar, kadın cinayetlerine ilişkin veri toplama ve raporlama süreçlerinde yapısal eksiklikler bulunduğuna işaret etmektedir. Bu tür eksiklikler, Türkiye’de ve diğer ülkelerde kadın cinayetlerinin belirli boyutlarının görünmezleşmesine ve dolaylı olarak failerin adli süreçlerden kaçınabilmesine zemin hazırlayabilmektedir (UN Women, 2024; Walby, Towers ve Francis, 2014). Bulgular, cezai önlemlerin yeterli olmadığını; bütüncül, önleyici ve çok aktörlü politikaların geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal yaptırımlara ek olarak toplumsal farkındalık programları, cinsiyet eşitliği temelli eğitim politikaları, medyada duyarlı dil kullanımının teşviki ve silah erişiminin sınırlandırılması gibi önlemlerin birlikte uygulanması önem taşımaktadır (DSÖ, 2021; Walby vd., 2017; Kurtuldu, 2018; Gök, 2016). Bu bağlamda “bilinmiyor” oranlarının yüksekliği, kadın cinayetlerinin nedenleri, fail–mağdur ilişkileri ve risk örüntülerine ilişkin bilgiyi sınırlayan bir yapısal eksiklik ve sorunun gerçek ölçeğini kavramak açısından eksiklik olarak görülmektedir.

Çalışma, sahip olduğu sınırlılıklara karşın kadın cinayetlerini sosyolojik bir perspektifle ele alarak karşılaştırmalı bir değerlendirme sunmaktadır. Araştırmanın özgün katkısı, Türkiye’de kadın cinayetlerini ataerkil yapının sürekliliği, cinsiyet eşitsizliği ve küresel eğilimler ile birlikte ele alan bütüncül bir çerçeve önermesidir. Ayrıca 2014–2024 dönemine ilişkin verilerin sistematik biçimde değerlendirilmesi, çalışmanın ampirik dayanağını güçlendirmektedir. Bu yönüyle araştırma, kadın cinayetleri literatüründe cinsiyet temelli güç ilişkilerini, toplumsal normları ve yapısal dinamikleri birlikte ele alan bütüncül açıklamalara duyulan gereksinimi vurgulamakta; gelecekteki akademik çalışmalar ile politika geliştirme süreçleri için yol gösterici bir zemin sunmaktadır.

Öneriler

Araştırma bulguları, Türkiye’de kadın cinayetlerinin önlenmesi ve cinsiyet temelli şiddetin azaltılması için çok boyutlu, bütüncül ve sürdürülebilir politika yaklaşımlarına ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, sadece cezai ve yasal düzenlemelerle sınırlı kalmayan; merkezi ve yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, medya ve eğitim kurumları arasında etkin iş birliğine dayanan, koordineli politika çerçevelerinin geliştirilmesi önemlidir. Cinsiyet eşitliğinin tüm eğitim kademelerinde ana akımlaştırılması; medyada toplumsal cinsiyet duyarlılığı yüksek habercilik anlayışının yaygınlaştırılması; silaha erişimin sıkı biçimde denetlenmesi ve bireysel silahlanmanın sınırlandırılması, şiddetin temel risk faktörlerinin azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca kadın cinayetlerine ilişkin veri toplama ve raporlama süreçlerinin standartlaştırılması ile ulusal ölçekte kapsamlı, güncel ve erişilebilir bir veri tabanının oluşturulması, politika üretiminde güvenilir kanıta dayalı karar mekanizmalarının geliştirilmesi açısından kritik önemdedir.

Kadın cinayetlerinin kesişimsellik perspektifiyle ele alınması, farklı sosyoekonomik konumlara, etnik aidiyetlere ve göçmenlik statülerine sahip kadın gruplarına özgü koruma ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, erkeklik rolleri ile şiddet pratikleri arasındaki ilişkiyi dönüştürmeyi hedefleyen farkındalık programlarının geliştirilmesi; erkeklere yönelik erken müdahale ve rehabilitasyon modellerinin yaygınlaştırılması önemlidir. Bu çerçevede, cinsiyet eşitliğini merkeze alan; bütüncül, kanıta dayalı ve kapsayıcı yaklaşımlar, uzun vadeli toplumsal dönüşümün sağlanması ve cinsiyet temelli şiddetin önlenmesi bakımından ilk ve en önemli müdahaleler arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Aghtaie, N. ve Gangoli, G. (2014). *National and international perspectives on gender-based violence*. Oxon: Routledge.
- Aslan, A. ve Kırışkan, I. (2022). Türkiye’de kadın cinayeti haberlerinin içerik analizi (2008-2021). *International Journal of Social Inquiry*, 15(1), 85-104. <https://doi.org/10.37093/ijsi.1034519>
- Bilgili, N. ve Vural, G. (2011). Kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi: Namus cinayetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1), 66-72.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <http://dx.doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Butler, J. (2004). *Undoing gender*. New York: Routledge.
- Connell, R. W. (2005). *Masculinities* (2nd ed.). London: Routledge.
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241-1299. <https://www.jstor.org/stable/1229039>
- Çetin, İ. (2014). Gelenek ve modernite arasında Türkiye’de son dönem kadın cinayetleri. *Sosyoloji Dergisi*, 30, 41-63.
- Çetin, I. (2015). Defining recent femicide in modern Turkey: Revolt killing. *Journal of International Women's Studies*, 16(2), 346-360.
- Dayan, H., Kugel, C. ve Enosh, G. (2024). Exploring homicide diversity: Femicide across sociocultural groups. *Crime & Delinquency*, 70(1), 234-256. <https://doi.org/10.1177/00111287221086273>
- Devries, K. M., Mak, J. Y., Garcia-Moreno, C., Petzold, M., Child, J. C., Falder, G., ... ve Watts, C. H. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 340(6140), 1527-1528. <https://doi.org/10.1126/science.1240937>
- Dobash, R. E. ve Dobash, R. P. (2015). *When men murder women*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199914784.001.0001>
- Doğan, R. (2016). "Namus", "töre" ve eril şiddet: Yargıtay kararları, toplumsal cinsiyet kuramları. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2022). *Violence against women prevalence estimates, 2018*. Erişim adresi: <https://www.who.int/> Erişim tarihi: 21 Haziran 2025
- Erden, G., & Akdur, S. (2018). Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet ve kadın cinayetleri. *Journal of Clinical Psychology Research*, 2(3), 128-139. <https://doi.org/10.31828/kpd2602443808092018m000003>
- Eurostat. (2023). *Women victims of homicide in the EU*. Erişim adresi: <https://ec.europa.eu/eurostat/> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- Gazioğlu, E. (2013). Kadın cinayetleri: Kavramsallaştırma ve sorunlu yaklaşımlar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 13(7), 89-112.
- Gök, M. (2016). Kadına yönelik şiddetin kuramsal temelleri ve çözüm önerileri. *Electronic Turkish Studies*, 11(2), 451-472. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9468>
- Griffin, G. (2017). *A dictionary of gender studies*. Oxford: Oxford University Press.
- Güneş, G. ve Yıldırım, B. (2019). Cinsiyet Temelli bir savaş: Kadın cinayetlerinin medyada temsili üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(3), 936-964. <https://doi.org/10.33417/tsh.622587>
- İnam, Ö. ve Şahin, N. (2020). Kadına yönelik şiddetin Türk medyasındaki temsil şekli sistematik derleme araştırması. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-15. <https://doi.org/10.35333/mukatcad.2020.212>
- Johnson, M. P. ve Ferraro, K. J. (2000). Research on domestic violence in the 1990s: Making distinctions. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 948-963. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00948.x>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2024). *Veriler*. Erişim adresi: <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- Kandiyoti, D. (1988). Bargaining with patriarchy. *Gender & Society*, 2(3), 274-290. <https://www.jstor.org/stable/190357>
- Koç, G. (2022). A study of femicide in Turkey from 2010 to 2017. *Sage Open*, 12(3), 21582440221119831. <https://doi.org/10.1177/21582440221119831>
- Kolburan, Ş. G. (2017). Kadın cinayetleri konusunda nedensel bir değerlendirme: Sahip olma güdüsü. *Adli Tıp Bülteni*, 22(3), 194-199. <https://doi.org/10.17986/blm.2017228672>

- Kurtuldu, Ö. R. (2018). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına karşı aile içi şiddetle mücadele kampanyaları; sabancı vakfı “iş dünyası aile içi şiddete karşı” projesi analizi. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 97-110. [10.26695/mukatcad.2018.20](https://doi.org/10.26695/mukatcad.2018.20)
- Mohammadi Ghanbarlou, R. (2020). Kadına yönelik şiddeti etkileyen toplumsal faktörler üzerine sosyolojik bir inceleme. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 58-68.
- Özer, E., Aydoğdu, H. İ., Kırıcı, G. S. ve Önal, G. (2016). Kadın cinayetleri – Femisid kavramı. *Adli Tıp Bülteni*, 21(2), 14-15. <https://doi.org/10.17986/blm.2016220388>
- Petrosky, E., Blair, J. M., Betz, C. J., Fowler, K. A., Jack, S. P. D. ve Lyons, B. H. (2017). Racial and ethnic differences in homicides of adult women and the role of intimate partner violence - United States, 2003-2014. *Morbidity And Mortality Weekly Report*, 66(28), 741-746. <http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm6628a1>
- Russell, D. E. H. ve Radford, J. (1992). *Femicide: The politics of woman killing*. New York: Twayne Publishers.
- Sallan Gül, S. ve Altındal, Y. (2017). Medyada kadın cinayeti haberlerindeki cinsiyetçi izler: Radikal gazetesi. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 27, 168-182. <https://doi.org/10.31123/akil.437465>
- Sev’er, A. ve Yurdakul, G. (2001). Culture of honor, violence, and patriarchy in the Turkish context. *Violence Against Women*, 7(9), 964-998. <https://doi.org/10.1177/10778010122182866>
- Siegel, M., Ross, C. S. ve King III, C. (2013). The relationship between gun ownership and firearm homicide rates in the United States, 1981–2010. *American Journal Of Public Health*, 103(11), 2098-2105. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2013.301409>
- Sosa, L. (2022). Intersectionality in Latin American feminist theory and politics. *Feminist Theory*, 23(2), 145-164. [10.1177/1350506813484723](https://doi.org/10.1177/1350506813484723)
- Stark, E. ve Hester, M. (2019). Coercive control: Update and review. *Violence Against Women*, 25(1), 81-104. [10.1177/1077801218816191](https://doi.org/10.1177/1077801218816191)
- Tepecik, F. (2018). Uluslararası adalet istatistiklerinde kasten öldürme. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 36, 107-142.
- Toprak, S. ve Ersoy, G. (2017). Femicide in Turkey between 2000 and 2010. *PloS One*, 12(8), e0182409. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0182409>
- Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu. (TKDF). *Faaliyetler*. Erişim adresi: <https://tkdf.org.tr/bizden-haberler/>? Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- UN Women & United Nations Office on Drugs and Crime. (2024). *Behind closed doors: The deadly reality of femicide*. UN Regional Information Centre. Erişim adresi: <https://unric.org/en/behind-closed-doors-the-deadly-reality-of-femicide/> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- UN Women. (2022a). *Gender-related killings of women and girls (femicide/feminicide)*. Erişim adresi: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-11/gender-related-killings-of-women-and-girls-femicide-feminicide-global-estimates-2022-en.pdf> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- UN Women. (2022b). *Mapping the Nexus between Media Reporting of Violence Against Girls and Women and the Prevalence and Severity of Violence*. Executive Summary. Erişim adresi : https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-08/Executive-summary-Mapping-the-nexus-between-media-reporting-of-violence-against-girls-en.pdf?utm_source=media-reporting-of-violence-against-girls-en.pdf Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & UN Women. (2024). *Femicides in 2023: Global estimates of intimate partner/family member femicides*. United Nations. Erişim adresi: <https://www.unodc.org> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- UNODC. (2023). *Global study on homicide: Gender-related killing of women and girls (Femicide/Feminicide)*. Erişim adresi: <https://www.unodc.org> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- Walby, S., Towers, J. ve Francis, B. (2014). Mainstreaming domestic and gender-based violence into sociology and the criminology of violence. *Sociological Review*, 62(S2), 187-214. <https://doi.org/10.1111/1467-954X.12198>
- Walby, S., Towers, J., Balderston, S., Corr, P., Francis, B., Heighes, D., ... ve Wykes, M. (2017). *The concept and measurement of violence against women and men*. Policy Press. <http://library.oapen.org/handle/20.500.12657/31892>
- Walklate, S., Fitz-Gibbon, K., McCulloch, J. ve Maher, J. (2022). The concept and conundrums of femicide. *Current Issues in Criminal Justice*, 34(1), 1-17. [10.1080/13576275.2022.2155509](https://doi.org/10.1080/13576275.2022.2155509)
- Womankind Worldwide. (2022). *Facts and statistics: Violence against women and girls*. Erişim adresi: <https://www.womankind.org.uk/> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025

- World Health Organization. (2012). Understanding and addressing violence against women: femicide (Information note). Erişim adresi: <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/d08c9852-6313-4351-8429-e9b3bfde8368/content> Erişim tarihi: 25 Haziran 2025
- Yasuntimur, A. ve Öğünç, G. İ. (2022). Bireysel silahlanma ve şiddet: Ateşli silah şiddetinin güncel durumu. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), 167-200. <https://doi.org/10.28956/gbd.1068063>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. ve Ören, B. (2021). Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin medyada yansıması. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 46-53. <https://doi.org/10.51621/atakad.817828>

EXTENDED ABSTRACT

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

FEMICIDE IN TÜRKİYE: A SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF GENDER-BASED VIOLENCE BETWEEN 2014 AND 2024

Femicide—commonly defined as the intentional killing of women because they are women—has been theorised as the most lethal expression of patriarchal power, domination, and control, rather than as a set of isolated criminal incidents. This article approaches femicide in Türkiye as a structural and sociological problem embedded in gender inequality, patriarchal norms, and the tensions produced by modernisation, individualisation, and shifting gender roles. Building on key feminist and sociological frameworks (including analyses of patriarchy, hegemonic masculinity, and gender regimes), the study argues that women’s deaths are not accidental outcomes of “private disputes.” Instead, they represent the culmination of social mechanisms that normalise male entitlement and regulate women’s autonomy through violence. The research aims to identify the sociodemographic and cultural patterns shaping femicides in Türkiye over a decade and to answer a guiding question: What demographic, social, and cultural trends emerge in femicides between 2014 and 2024? To address this question, it situates numerical trends within a broader sociological interpretation, linking the persistence of femicide to the reproduction of patriarchal control within families and intimate relationships.

Methodologically, the study adopts an integrated design combining qualitative document analysis with secondary data analysis. The core dataset is derived from monthly and annual reports published by two prominent civil society actors: the We Will Stop Femicides Platform (KCDP) and the Turkish Federation of Women’s Associations (TKDF). These reports systematically compile femicide cases and provide recurring variables such as annual counts, victims’ marital status, perpetrators’ proximity to the victim (often emphasised in discussion even when not fully tabulated), and methods of killing. A key methodological contribution is the article’s careful attention to inconsistencies across non-state data sources. The author notes that yearly totals and certain demographic categories can differ between institutional reports due to diverging definitions or reporting practices. To manage this, the dataset is cross-checked comparatively. Cases or variables with irreconcilable discrepancies are excluded, and—where appropriate—arithmetic averaging is used to produce cautious estimates. The data are then cleaned and organised in Excel, with frequency distributions and annual totals calculated and presented via tables and graphics. The author also makes the study’s limitations explicit, including reliance on secondary data, missing fields, and a relatively high share of “unknown” categories for some variables. These constraints limit deeper intersectional profiling (for example, by class, ethnicity, or migration status), even though the study recognises that such vulnerabilities can shape exposure to lethal violence.

Empirically, the findings show that femicide remains persistently high across the 2014–2024 period, indicating a durable structural problem rather than episodic fluctuation. Annual counts remain near or above the high 300s and 400s for most of the decade. The yearly totals show 296 cases in 2014 and 295 in 2015, followed by an increase to 377 in 2016 and 405 in 2017. After 2018, the pattern stabilises at a high plateau—443 (2018), 464 (2019), 459 (2020), and 471 (2021)—before reaching a peak in 2022 with 554 cases. A second major set of results concerns victims’ marital status, treated as a sociologically meaningful indicator of where femicide concentrates within social relations. The available tabulation (reported for 2017–2024 and characterised by substantial missingness) indicates that marriage is the most frequently recorded status among cases with known marital information, while a large share of cases falls under “other/unspecified” or “unknown”, limiting strong population-level inference about the full distribution. In 2024, the records show 201 victims as married, 104 as single, 4 as religiously married (unregistered), and 68 as unknown (with the remainder not specified in the tabulation). In 2023, 178 are recorded as married, 88 as single, 2 as religiously married, and 116 as unknown (again, with additional cases not specified in the tabulation). Earlier years display even greater incompleteness in marital-status reporting, and “unknown/unspecified” becomes strikingly large in several years; accordingly, the marital-status findings should be read as patterns within the reported subset rather than as definitive distributions for all victims. The study also analyses methods of killing and finds a consistent dominance of firearms. In 2024, 223 women are killed with firearms, compared to 89 with sharp objects and 11 by strangulation; in 2023, firearms account for 187 cases, sharp objects 88, and strangulation 13. Across 2017–2024, firearms remain the leading method every year, indicating that access to guns is a critical structural risk factor that amplifies lethality within gendered violence. Sharp instruments appear as the second most common method, while strangulation—though less frequent—carries sociological significance because it typically implies close-contact violence and may align with coercive-control dynamics in intimate settings.

In discussion, Türkiye’s patterns are situated within global findings that identify intimate partner and family-member violence as the most common context of femicide. The article highlights how patriarchal norms—often expressed through cultural codes such as “honour,” jealousy, and ownership—function as justificatory narratives that can rationalise violence socially, even when criminal law condemns it. Modernisation is not treated as a linear remedy; it can intensify tensions as women’s education, labour participation, and public visibility challenge traditional gender hierarchies. In such moments, some men may experience women’s autonomy as a threat to status, producing reactive violence that is culturally “explained” through familiar discourses. Media representations are positioned as a crucial part of this ecology: sensationalist or individualising reporting can depoliticise femicide, reproduce misogynistic frames, and weaken public understanding of structural causes.

The study concludes with a policy-oriented argument grounded in its sociological diagnosis: because femicide is sustained by multi-level structures (family, culture, media, and institutional capacity), prevention must be holistic and coordinated across actors. Recommended directions include mainstreaming gender-equality education across levels, strengthening gender-sensitive media practices, tightening regulation and monitoring of firearm access, and improving protective mechanisms for women facing intimate partner violence. Crucially, the article calls for a standardised and transparent national database to reduce “unknown” categories and support evidence-based interventions. Ultimately, femicide prevention is framed as a project of social transformation: reducing lethal violence requires not only legal reform, but sustained challenges to patriarchal norms, a reconfiguration of gender relations, and coordinated action among state institutions, civil society, education systems, and media organisations.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>		Barış ÇAĞIRKAN		
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>		Türkiye’de Kadın Cinayetleri: 2014–2024 Yılları Arasında Cinsiyet Temelli Şiddetin Sosyolojik Analizi		
Tarih <i>Date</i>		29.12.2025		
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) Manuscript Type (Research Article, Review etc.)		Araştırma Makalesi/Research Article		
Yazarların Listesi / List of Authors				
<i>Sıra No</i>	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Barış ÇAĞIRKAN	%100	-	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP) ve Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu’na (TKDF) desteklerinden dolayı teşekkür ederim.